

לע"נ ברוך בענדיט וברכה גרוס ע"ה
by Mr. & Mrs. Duvy Gross

WEEKLY PLANNER

פרשת השבוע **בלק** דף השבוע **מועד קטן י"ב**
פרנס השבוע

Dedications available, email R' Zacharia Adler - info@dafaweek.org

ג) לימוד וחזרה (ד' פעמים) וחזרת מסכת תענית	ב) אליבא דהלכתא	א) עם מראי מקומות	פרנס היום Follow any track ←
☐ דף י"ב עמוד א'	☐ דף י"ב עמוד א' עם רש"י	☐ דף י"ב עמוד א' עם רש"י ותוס'	יום ראשון
☐ דף י"ב עמוד ב'	☐ דף י"ב עמוד ב' עם רש"י <u>בענין לבנות בית בשבת ע"י קבלנות</u> <u>ומה דינו אם עבר ובנה</u> ע' תוס' הראש (מו"ק יב.) #1 טור שו"ע (רמד' א') #2 מאירי (מו"ק יב.) #3	☐ חזרה דף י"ב עמוד א' <u>בענין מקבלי קיבולת</u> ע' רש"י (יב. ד"ה מקבלי) ע"ש תד"ה אמר (יב.) ע"ש רמב"ם (שבת פ"ו הל' ג' יד') #1 הרא"ש (מו"ק פ"ב) #2	יום שני לע"נ ....
☐ חזרה א' דף י"ב עמוד א'	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' רבינו ירוחם (נתיב יב' חלק יב') #4 מגן אברהם (או"ח שכה' לב') #5 ערוך השולחן (תקמג' א') #6	☐ דף י"ב עמוד ב' עם רש"י ותוס' <u>בהמשך הענין</u> ע' שפת אמת (מו"ק יב.) #3 הר"י מסלוצק (ע"ז כא:) #4 מרומי שדה (ע"ז כא:) #5	יום שלישי
☐ חזרה א' דף י"ב עמוד ב'	☐ <u>בענין בעבודתיהו טרידי והיתר לרופא</u> ע' נמו"י (מו"ק ו:) #7 שו"ת הרא"ש (כלל יט' סימן יב') #8	☐ חזרה דף י"ב עמוד ב' <u>בענין כיוון מלאכה במועד אם מפקירין הכל או רק מעכבין מליעשות</u> ע' נמו"י (מו"ק ו: מדפי הרי"ף) #6 רמב"ם (יו"ט פ"ז הל' ג' ד') #7 מאירי (מו"ק יב:) #8	יום רביעי
☐ חזרה ב' דף י"ב עמוד א'	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' שו"ת שלמת חיים (אבן העזר סימן יא') #9 שו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סימן נד') #10	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' שפת אמת (מו"ק יב:) #9 חזון יחזקאל (חידושים ז' א') #10 מנחת שלמה (מו"ק יב:) #11	יום חמישי
☐ חזרה ב' דף י"ב עמוד ב'	☐ <u>בענין אם יש בישול עכו"פ בעשיית קפה</u> ע' ערוה"ש (יו"ד קיג') #11 הערות הגריש"א (מו"ק יב:) #12 הרב אברהם רובין (כ"ע בית הלל תשס"ו) #13	☐ <u>בענין אם אין קונסין בנו אפילו לאחר שעשה</u> ע' הגהות רע"א (רמב"ם יו"ט ז' ד') #12 מור וקציעה (תקלח) #13 שער ציון (תקלח' ז') #14 משנה ברורה (תקלח' כ') #15 הערות הגריש"א (מו"ק יב:) #16	יום ששי
☐ חזרה ג' דף י"ב מועד קטן ☐ חזרה דף י"ב מגילה	☐ חזרה דף י"ב מועד קטן ☐ חזרה דף י"ב מגילה	☐ חזרה דף י"ב מועד קטן ☐ חזרה דף י"ב מגילה	שבת
☐ חזרה דפים ו' י"א מועד קטן ☐ שיעורי עיון על הדף ☐ בחינה על הדף			הוספות

THE LEARNING OF MASECHES MOED KATAN HAS BEEN DEDICATED BY THE TALANSKY FAMILY

דף יב-יב:

דף השבוע

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

יום שני ויום- בענין מקבלי קיבולת

מראה מקומות: רש"י (יב. ד"ה מקבלי) ע"ש, תד"ה אמר (יב.) ע"ש, רמב"ם (שבת פ"ו ה"ג-יד"ו) #1, הרא"ש (מו"ק פ"ב) #2, שפת אמת (מו"ק יב.) #3, הר"י מסלוצק (ע"ז כא:) #4, מרומי שדה (ע"ז כא:) #5,

תוכן הסוגיא: שיטת רש"י הוא דציוור הגמ' הוא ליתן מטלטלין בקבלנות לעכו"ם בשבת. וזה שלא כשיטת רבינו יעקב ההובא בתוס' דציוור הגמ' באבל ולא בשבת. ושיטת הרמב"ם הוא דעה שלישי דמדובר שבשבת ואפילו במחובר לקרקע. ועיין בהרא"ש שתיירך קושיית התוס' על שיטת רבינו יעקב (אכן הביא בשם רש"י שלא כרש"י שלנו אלא כרש"י על הרי"ף). ועיין בהשפת אמת שמסביר דמח' זו רק בהסוגיא אבל לכו"ע מודים להדין של רבינו יעקב. ועיין מה שהקשה הר"י מסלוצק על שיטת רבינו יעקב ומה שתיירך עליו המרומי שדה.

יום רביעי ויום חמישי- בענין כיוון מלאכה במועד אם מפקירין הכל או רק מעכבין מליעשות

מראה מקומות: נמו"י (מו"ק ו: מדפי הרי"ף) #6, רמב"ם (יו"ט פ"ז ה"ג-ד') #7, מאירי (מו"ק יב:) #8, שפת אמת (מו"ק יב:) #9, חזון יחזקאל (חידושים ז' א') #10, מנחת שלמה (מו"ק יב:) #11.

תוכן הסוגיא: שיטת הנמו"י שהא דכתיב במשנה שאם כיוון מלאכתו למועד "יאבדו" ר"ל שאין מניחים אותם לעשות המלאכה. וזה שלא כשיטת הרמב"ם שכוונת המשנה הוא שפקירין השדה. ועיין בהמאירי שמביא מח' זו. ועיין בהשפת אמת שמסביר הוכחת הרמב"ם. וע"ע בהחז"י שמסביר הוכחת הרמב"ם באופ"א. וע' בהמנחת שלמה שהביא י"א ששיטת רש"י שאפילו לאחרים נאסר הכל שלא כהרמב"ם או הנמו"י. וע"ע שם מה שחוקר שלדעת הרמב"ם אם מפקירין הכל או רק השבח.

יום ששי- בענין אם אין קונסין בנו אפילו לאחר שעשה

מראה מקומות: הגהות רע"א (רמב"ם יו"ט ז' ד') #12, מור וקציעה (תקלח) #13, שער ציון (תקלח' ז') #14, משנה ברורה (תקלח' כ') #15, הערות הגריש"א (מו"ק יב:) #16.

תוכן הסוגיא: רע"א חוקר אם הא דאין קונסין בנו הוא רק קודם שנעשו הפקר אבל אם כבר הפקירו לא או אפילו לאחר המעשה עדיין שלו. ועיין במו"ק שפשוט לו כצד הראשון. והשער ציון חולק על המו"ק. ועיין בהמשנ"ב שמסביר שאין הפקר זו נעשה ממילא אלא צריך ב"ד לחלותו. וע"ע בהערות שמאריך הרבה בעניני הנ"ל.

לע"נ ברין בענדיט וברכה ברוס ע"ה
by Mr. & Mrs. Duvy Gross

1. רמב"ם (שבת פ"ו הל' יג'-יד')

לו בגד שהוא ערשה בכל עת שירצה. והוא שלא יחשוב עמו יום יום : יג במה דברים אמורים בצנעה שאין מכירים הכל שזו המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא. אבל אם היתה ידועה וגלויה ומפורסמת אסורה שהרואה את הגוי עוסק אינו יודע שקצין ואומר שפלוגי שכר הגוי לעשות לו מלאכה בשבת : יד לפיכך הפוסק עם הגוי לבנות לו חצרו או כתלו או לקצור את שדהו או ששכרו שנה או שתים לבנות לו חצר או ליטע לו כרם. אם היתה המלאכה במדינה או בתוך [מ] התחום אסור לו להניחן לעשות בשבת מפני הרואים שאינם יודעים שפסק. ואם היתה המלאכה חוץ לתחום מותר שאין שם ישראל שיראה את הפועלין

2. הרא"ש (מו"ק פ"ב)

ז רש"י פי' נלשון אחר ומקבלי קבולת שקבלו עליהם מלאכת האכל אסור נחון התחום ואע"פ שקבלו קודם האכל מפני מראית העין שלא יאמרו ראו זה שמסר מלאכתו לאחרים צימי האכל ולא ידעו דקבולת היא לגבייהו קודם לכן ואמרין לעיל (סימן ה) אלו דברים שעושין לאכל וכו' לדבר שאינו אצל אסור לאכל למסור לאחרים צימי אכלו אכל חוץ לתחום שרי הואיל וקבלוה קודם האכל וליכא למיגזר משום חשד שאין בני העיר מנזין שם שיכירו שמלאכתו של אכל הוא ודוקא בשבתות וימים טובים אכל צמולו של מועד שמימי ולהאי ליטנא קשיא אמאי נקט חול המועד לימני חול ממש דחוץ לתחום אסור ויש לומר דאידי דנקט שבתות וימים טובים מעיקרא נקט נמי צסופו חולו של מועד אי נמי נקט חוש"מ לרבותא אע"ג דלא שמיחא כולי האי אינשי דאזלי מדוכתא לדוכתא כמו צמול ממש אפילו הכי אסור:

3. שפת אמת (מו"ק יב.)

בד"ה דברי ר"י כו' נסתפקו דגף היינו הבור ולפ"ז למלאות בחבית י"ל דאסור וכפרש"י שבריי"ף אבל ברש"י כאן פי' דמותר אפי' חביות, וכ"מ לשון הגמ' לקמן מהו למישע חביתא דפשיט ל"י מדרי' יוסי:

ע"כ **בגמ'** יש מהן פטור אבל אסור, לולי פרש"י אפשר לפרש דפטור ל"ד רק דמותר בדיעבד כהאי דתניא בסמוך דשלא לצורך המועד אסור ואם הותר מותר ולכתחילה מותר רק מה שהיא צורך המועד:

שם **בגמ'** יחידיא היא דתניא כלל ארשב"ג משום ר"י כו' קצת קשה מנ"ל דאיכא מאן דפליג עלי' בהא ואי משום דמתני בלשון יחיד הלא נראה דהא דמקצתו אבד מותר היא פלוגתא דר' יהודה ור' יוסי לעיל אי מותר לגמור כל המלאכה או לעשות רק להציל הפסדו וא"כ י"ל דמשום רישא נקטו רשב"ג בשם ר"י אבל הסיפא אפשר דלכו"ע היא דלמה נעשה ג' תנאי במילתא, דלר' יהודה דוקא כולו אבד מותר ולר"י אפי' מקצתו ובמחובר לא ולחכמים אפי' מחובר, מיהו לכאורה נראה דכל הני דמתירין בפ"ק משקין בה"ש ואינך כולהו ס"ל דדבר האבד אפי' במחובר שרי, ובאמת רש"י שבריי"ף כ' כן דהאי תנא דאוסר במחובר פליג אמתני' דמשקין בה"ש ע"ש, אכן לפ"ז תמהני למה הוצרך הגמ' להביא הך דרשב"ג טפי הו' לשנויי דאנן כמתני' דמשקין בה"ש סכיירא לן דמתיר אפי' במחובר, ולכן נראה דאין לדמות דינים הללו כדאמרין הלכות מועד עקורות הן ואין למדין זו מזו, ויש לחלק דדוקא השקאה בבית השלחין דלעולם צריכין במועד להשקותן לכן ע"כ הצריכו להתיר, אבל קצירת שדות דע"י אונס לא קצרו מקודם ונעשה דבר האבוד באקראי י"ל דזה לא התירו, וכן נ"ל להוכיח מן הירושלמי לעיל (פ"ה ה) בפלוגתא דר"י ור' יוסי כשדה ניר או פשתן דמקשה דר"י דברייתא אדר' יוסי דמתני' מי שהפך ע"ש, והלא במחובר אוסר ר"י לעולם וא"כ ע"כ תנא דברייתא לא רי"ו היא, רק כמ"ש דדוקא קצירת מחובר אוסר ר"י וצ"ע [אכן לפי' הרע"ב בכלאים (פ"ד פ"ד) מוכח מהתם דגם במחובר

בתוס' ד"ה אמר שמואל בסוף הדיבור וצ"ע אבל י"ל גם לפיר"ת דבימי האבילות בשבת ויו"ט מותר חוץ לתחום כיון דלא שכיח אנשים התם ובחזוה"מ וכ"ש בחול גמור אסור, וכן פי' התוס' ספ"ק דע"ז, אך ק"ק האי עובדא דמר זוטרא בסמוך דדוחק לפרש דע"י איזה ימי אבילות שבנו העכו"ם לא יכנסו בו, מיהו נראה דלכו"ע גם ההחולקים על

פיר"ת הדין אמת דבאבל נמי דינא הכי דבשבת ויו"ט שבימי אבלו מותר חוץ לתחום ובחול וחזוה"מ אסור, וכ"מ ברא"ש וכ"ה בטוש"ע ביו"ד (פי' ע"ה) אבל ברוקח בה' אבילות כ' דחוץ לתחום מותר, ותמוה למה יהי' מותר בחול חוץ לתחום כיון דשכיחי שם אנשים, ואפשר שיש ט"ס בדבריו וחסר איזה חיבות דמותר חוץ לתחום בשבתות ויו"ט, וכ"מ מדמסיק דאדם חשוב לעולם אסור ומאי לעולם הר"ל למימר בכל מקום אסור והיינו אפי' חוץ לתחום אבל אי הגירסא כנ"ל א"ש דלעולם אסור אפי' בשבת ויו"ט, מיהו הפוס' השמיטו זה הדין דאדם חשוב אסור חוץ לתחום בשבת ויו"ט ובאבל, ונראה דס"ל כא"ד בגמ' דסיוע הו' סייע בתיבנא, דלפ"ז אדם חשוב מותר, וכ"כ הב"י (פי' קמ"ג) אלא שלשונו שם צ"ע וכבר תפס עליו הב"ח, והט"ז שם ובסי' רמ"ד האריך לפרש דברי הב"י וא"י להלום פירושו, אם לא דנאמר דהב"י והט"ז פי' אדם חשוב שאני דהיינו דאדם חשוב לא יכנס לבית הנכנה בשבת אפי' בהיתר גמור, ולא כפי' הפשוט דאדם חשוב אסור להניח לעכו"ם לבנות אפי' חוץ לתחום רק שלא לכנס אסור, ולפ"ז יתישבו שפיר דברי הב"י, אבל פשט הגמ' לא משמע כן רק דאדם חשוב אסור ליתן בקיבולת אפי' חוץ לתחום, וא"כ יפה הקשה הב"ח על הב"י ע"ש ותראה שכנים דברי:

4. הר"י מסלוצק (ע"ז כא):

תוס' ד"ה אריסא וכו'. אכן ר"ת מוקי לה לכולה הך שמעתא דמו"ק דף י"ב ע"א באבל, ומפרש לה הכי אמר שמואל מקבלי קבולת באבל בתוך התחום אסור וכו'. והקשה הגר"י מסלוצק זצ"ל, הרי רב ושמואל ס"ל שאין אבלות בשבת אפילו בדברים שבצנעה [במו"ק דף כ"ד ע"א], ואם כן שרי קיבולת לגמרי, חשום אבל.

5. מרומי שדה (ע"ז כא):

דף כ"א ב'. תוס' ד"ה אריסא כו', אכן ר"ת מוקי לה לכולה הך שמעתא דמו"ק דף י"ב ע"א באבל, ומפרש לה הכי אמר שמואל מקבלי קבולת באבל בתוך התחום אסור כו', עיי"ש. והקשה הגר"י מסלוצק זצ"ל, הרי רב ושמואל ס"ל שאין אבלות בשבת אפילו בדברים שבצנעה [במו"ק דף כ"ד ע"א]. ולק"מ דודאי שמואל אינו חולק על הא דאיתא בכתובות דף ד' א' אפי"פ שאין אבלות צמועד מכ"מ דברים שבצנעה נוכח. אלא ס"ל דדוקא צמועד שאין תשכ"מ שייך לשמחה הרגל, וכמוש"כ תוס' שם דף ז' ציטוט הסוגיא דצ"ח. משו"כ נוכח דברים שבצנעה. משא"כ שבת דתשכ"מ כו' בכלל ז"ע ש"ת.

6. נמו"י (מו"ק ו: מדפי הרי"ף)

מהן שיקנפו בנו. פי' להניח כן המלאכה כדי שתחזק: צרם באו"ן. קקק צחזח קקק כדי

8. מאירי (מו"ק יב:)

עשה המלאכה המכוונת מאבדין אותה הימנו, והדברים נראין. וקצת נאונים י' כתבו שאם היא מלאכה שאין לה תועלת באבדורה, כגון שהוא אוסן ואין המלאכה שלו. וממון אין לו לקנסו בכדי שווייה, שקונסין אותו בשמחה ובגדיו עד שיקבל עליו דין, או קונסין אותו בשכרו, ואם לא נמר קונסין אותו שלא יגמור, ולא נאמר דברים הללו אלא בכסות גמור, הא שוכח או מתעצל, ולא העלה על לבו לעשות כן. מערב יום טוב מותר לעשותה. וזה ביאר המשנה, וכלה הלכה היא, ודינין שבאו עליה בגמרא אלו הן, מה שביארנו במשנה שכל שאין אבדורה ברורה לו צריך שיעשה בצנעה, יש דברים שצניעה שלהם בלילה, ויש דברים שאין ראוי לעשותם בלילה מצד שהם דברים שצריך בהבאתם המייה יתרה, או אבוקות של אש, ונזח לו לעשותם ביום, ולעולם יהא עושה כמה שיראה לו שהוא מצניע יותר בכך.

[דף י"ג, ע"א]

מ' שכיין מלאכתו צמועד ומת, אין קונסין בנו אחריו, ורשאי לעשותה. אחר שהיא מלאכת האבד'. כבר ידעת שהבכור נוהג בוסן הזה בארץ, ומי שיש לו בכור נותנו לכהן, וכהן מיספל בו עד שיומם, ואחר כך אוכלו. אלא שאסור לו להטיל בו מום, ואם הטיל בו מום קונסין אותו, ולא ישחם עולמית, אלא אם כן נפל בו מום אחר י'. ואם מת אין קונסין בנו אחריו, ורשאי לשחמו על אותו המום.

מי שמכר עבד כנעני שלו לגוים קנסו חכמים לפדותו עד מאה בדמיו מפני שהפקיעו ממצות, ואם מת אין קונסין בנו אחריו.

שדה שהעבירו בעליה קוצים שבה שבביעית כדי לחקנה למוצאי שביעית, וכן אם סקלה מאבנים שבתוכה, אעפ"י שאסור לעשות כן, מותר לזרעה למוצאי שביעית, שאין זו עבודה גמורה. ליאמר בדיעבד, ולא עוד אלא שיש מתירין לכתחלה, אלא דאירי דנקט סוסה דישנא דדיעבד, נקט רישא נמי דישנא דדיעבד.

כבר ביארנו שכל מה שיש בו צורך המועד ואינה מלאכת אוסן, אעפ"י שאינה אומץ נפש י', ואינה אבד, מותר לעשותה צמועד. מעתה עוקרין את המשתן לנשים כדי לחוף בהם י', שהיה מנהגם להסביל גבעולי פשתן בשמנים ידועים וחופיות (חוף) בהן, וקוצרין את הכשות לערבה בשכר ליתן בו חורפה, ואת השומשמן לעשות מהם ססן, אם היו דברים אלו צריכין [ל] במועד, וכן כל כיוצא בזה. ואעפ"י שהשומשמן אינו ראוי לעשות מהן שמן עד שהם מתבישים הרבה משתלשו, מכל מקום חזו לנויאתא דאית בהו, ר"ל, גרעיינים הדקים שבהם, שמתבישים אף במחובר י'.

כבר ביארנו שכל שאינו צורך המועד ויש בו אבד אם לא כיון מלאכתו מותר, מכל מקום ראוי להכנס לזוהר בדברים המפורסמים שלא יראה כמכויין מלאכתו וילמדו הימנו י', כסוגיא זו אמרו ר' ינאי הוה ליה הוה פרדיסא, ר"ל, כרם, וקספיה בחולא דמועדא, ר"ל, שבצרו, לשנא י', שהיו כלי עלמא לפרדסיהו בחולא דמועדא, אפקריה לפרדסיה, כלומר, שהניחה לבצור מאותו הפרק ואילך עד אחר החג, אעפ"י שכבר בצרו שכיניו, ונעשה כהפקר, ודברים אלו כלם לפי המקום והזמן י', ואין לו דייין אלא מה שענינו ראוות. המשנה השנייה, והכונה לכאור בה סתם מלאכה צמועד אעפ"י שאין פסידתה ברורה לו הואיל והדבר קרוב לזבא ליידי כן.

מכניס אדם פירותיו מן הגנות ומן הפרדסים מפני הגנבים, ומפרש בגמרא דוקא בצנעה, הואיל ואין הפסדא ברורה לו י', ומכל מקום אם אי אפשר לו בצנעה עושה כמה שאפשר לו י', ושולח פשתנו מן המשרדה, ר"ל, שמוציא את המשתן מתוך הריץ של מים, שהניחוחו שם לשרותו מפני יראת גנבים, או שמא יפסד י', ובלבד שלא יכרין מלאכתו צמועד, הא אם כיון אפי' הוא אבד אסור, והוא שאפי' וכן שכינו מלאכתו צמועד יאבדו, כלומר, מניחין אותו ליאבד י', ואינו מתירין לו שום מלאכה מפני אבדתו, ומגדולי המסחרים י', כתבו, שאם

10. חזון יחזקאל (חידושים ז' א')

ז דבר האבד. במסכתין דף י"ב ע"ב הובאה כל תוספתא זו וגריסין שם "דבר האבד במועד". ומשמעות הלשון גירסא זו, היינו דוקא היכא שבמועד נעשה הדבר אבוד ולא הי' יכול לעשותו קודם ואז עושין אותה במועד, אבל אם הי' יכול לעשות מלאכה זו קודם המועד, אינו רשאי לעשות את מלאכתו במועד, והוה כמו דבר שאינו אבוד (ולכא למימר דמשמעות הלשון "דבר האבד במועד" היינו לאפוקי אם יאבד אחר המועד אין עושין אותה במועד דהא ודאי שאם לא יעשה אותה עתה יהי' זה דבר האבד אפילו לאחר המועד עושין אותה עתה) ומהכא שמעינן דאם כיוון במלאכתו במועד אינו רשאי לעשות מלאכתו במועד בדבר האבד מדינא כמו בדבר שאינו אבד דהא מקנסא לא קמיירי הכא וכן מהא ששינו במתניתין י"ד ע"א "ובלבד שלא יכון את מלאכתו במועד" משמע דאם כיוון במלאכתו במועד, אינו רשאי לעשותה במועד מדינא כמו בדבר שאינו אבוד, דמסקנא עור לא תני התם כלל. ולפי זה מסתבר יותר פירושו של הרמב"ם ז"ל שפירש בה' יו"ט פ"ז ה"ד הא דקתני להלן י"ב ע"ב במשנה "וכולן אם כונו

9. שפת אמת (מו"ק יב):

במשנה וכולן אם כונו מלאכתן במועד יאבדו, לכאורה הי' נראה לפרש יאבדו ואסור לעשות המלאכה במועד אפי' הן נאבדין וכ"כ הטור וש"פ, אבל הרמב"ם כ' דיאבדו ממש שמפקירין אותם וכ"מ לשון רש"י שאסור ליהנות מהן, ונראה שהרמב"ם הוציא כן מלשון המשנה דברי שא תנן ובלבד שלא יכוין מזה מוכח דאם כונו אסור לעשות המלאכה במועד דאל"כ הו"ל למיתני ואסור לכוין כו' ובלבד משמע דקאי אהיתרא דלעיל בדבר האבד ובלבד שלא יכוין דבכה"ג אסור לעשות במועד, וא"כ סיפא דיאבדו ע"כ הפי' אם כבר עשו במועד יאבדו, מיהו נראה דרק התיקון שניתוסף ע"י המלאכה יאבדו וכדברי רש"י דאסור ליהנות מהן פי' מן המלאכה, אבל מה שהי' שוה קודם עשיות התיקון במועד למה נפסיד לו כנ"ל:

מלאכתן במועד יאבדו" היינו שהניחה למועד ועשאה במועד בית דין מאבדין אותה ומפקירין אותה, ולא כמו שפרשו בני"י ובשלטי הגבורים בשם ריא"ז "יאבדו" היינו שלא יתעסקו בה והוא מניחה והיא אובדת מעצמה דאילו לדעת הרמב"ם ז"ל לעשותה מדינא אסור כמו בדבר שאינו אבוד, ולא מקנסא וכמו שהוכחנו סיעתא לדבריו מסתמא דמתניתין וברייא דלעיל. וגם בהגהת חו"י אשר על הרי"ף הביא ראייה לדעת הרמב"ם ז"ל, אבל בני"י שם סובר שמדינא מותר לעשות מלאכתו במועד כיון דדבר האבד הוא אפילו אם כיוון מלאכתו במועד לכן פירש שפיר "יאבדו" היינו שקנסין לו שלא יתעסק בה במועד ותאבד. ולפי שבארנו שקשה על מה שכתב במגן אברהם בשו"ע או"ח סי' תקל"ח אות כ' מנ"י ואם עשה דבר שאינו אבד בחוה"מ אפילו לבנו קנסו רבנן, הוא כיון שהמחבר פסק שם במכון מלאכתו להניחה במועד כדעת הרמב"ם ז"ל א"כ גם בדבר האבד שכון מלאכתו במועד אינו רשאי לעשותה מדינא כמו בדבר שאינו אבד א"כ אין לנו להחמיר ולקנס יותר באותו דבר שאינו אבד בחוה"מ ולקנס אפילו לבנו במכון מלאכתו להניחה למועד בדבר האבד דשם לא קנסו לבנו. ובנ"י כתב זה לשטתו דסבירא ליה דאם כון מלאכתו במועד מותר לעשותה מדינא כיון דהוא דבר האבד. לכן חלק בין המכון מלאכתו במועד בדבר האבד אשר רק מקנסא אינו רשאי לעשותה ולא קנסו בנו אחריו ובין עשה דבר שאינו אבד במועד שמדינא אסור לעשותה לכן אסורה ליהנות ממנה אפילו לבנו אחריו. וגם כמה שמסיק שם כמג"א בפירוש דברי הג"י יש לדון הרבה אך אין כאן המקום להאריך בהם.

12. הגהות רע"א (רמב"ם יו"ט ז' ד')

ה"ד. אין קונסין בנו אחריו. אפשר דוקא כלא עשה לבנו המלאכה, דהדין שלא יעשה סה ל"ק לנריה דמותר לעשותו, אבל אם כבר עשה לבנו, דהדין דמפקירין אותה לכל כיון דנעשה הפקד, אפשר דאם מת לא וזה נט, ולא עדיף תאמר כיון דכבר נעשה הפקד, ולפ"מ (בסמוך) כטוית לישא דהמחבר אם הוא דבר האבד, תוכיח דגם אם עשה לבנו ל"ק נט אחריו. (תקל"ח ס"ז).

ואין מונעין את הבן מלעשות אותה מלאכה במועד כדי שלא תאבד. (לשון השו"ע: ומותר לו לעשותה אם הוא דבר

11. מנחת שלמה (מו"ק יב):

דאם עבר זרעה מותר, והשתא הדברים ק"ו מה שביעית שאיסורה תמור כמש"כ התוס' בסמוך (י"ג ע"א ד"ה נטיעה) לא קנסין ליה, כ"ש במכין מלאכתו ללא קנסין ליה. ונראה דהתם זרעה לאחר שביעית וזרועה לא קעביד איסור, משא"כ הכא דנעשה עושה מלאכתו במועד הו"ל כעושה באיסור ולכן קונסין אותו. ועיי"ש בקרן אורה שמפקק את מלאכת חול המועד אסורה כמו מעשה שנת⁸³.

והנה רש"י (ד"ה יאבדו) פירש שאסור ליהנות מהן, ועיין בתוס' יו"ט (פ"ג מ"ג) דהבין נשיטת רש"י דהיינו דאסור בהנאה לכל אדם, והוא מחמיר טפי מהרמב"ם והשו"ע שכתבו דרק צ"ד צריכין להפקירין ולא שילכו לאיבוד, ועיין גם בטל חיים שכתב כן. וז"ע מאי שגא ממעשה שנת דמותר במוצאי שנת עכ"פ לאחרים, ואילו הכא אסור גם לאחרים, ומאי טעמא יקנסו כן חו"ל ויעברו צבל משחית באיבוד הדבר. ועב"פ יש מכאן יסוד למש"כ הכפ החיים (פי' ש"ח סק"ח) דאם צישל תנשיל בשנת

אסור לו למכור את התבשיל לאחרים יותר ממה שהיה שווה קודם הנישול וליהנות מהנישול, דהא גם כלא אמרינן דאסור בהנאה, ועיין בטל חיים שכתב דאם חפר בגד צריכים שוב לקורעו⁸⁴. **אולם** יתכן דרש"י לא פירש כן אלא בהו"א, אבל למסקנא שלא קנסו בנו אחריו אלא הקנס הוא על הגבול, י"ל שרק מפקירין שזה קנס על הגבול אבל לא מאבדין שזה קנס על המזון.

והנה לא נתבאר להדיא במש"כ השו"ע (סי' תקל"ח סע"ו) שצ"ד מפקירין, אם היינו שמפקירים את כל הדבר שנעשה בו מלאכה, או שמפקירין רק את השנת אבל לא קנסו את גופו של דבר משום שנתו, ולכאורה נראה שמפקירין רק את השנת כדי שלא יהא חוטא נשכר, ולא קנסו גופן משום שנתו, וכ"כ בשפת אמת שקונסים אותו רק כדי שיעור הריחה שנבע מהתיקון, אבל לא קונסים אותו מה שהיה שוה קודם התיקון, וכן פירש דעת רש"י, אולם מן הפוסקים לא משמע הכי.

13. מור וקציעה (תקלח)

לבאורה נראה דס"ל להרב ב"י, שאפי' עשה דבר שאינו אכר לא קנסו בנו אחריו דומיא דצורם בכור. והוא תמוה, דהא עד כאן לא איבעיא לן בכיון מלאכתו ומת, אלא משום דלא עבד איסורא, משמע בהדיא דכי עבד איסורא ליכא למבעי מידי, משום שכבר היא מופקרת ועומדת מחיי אביו, ולא שייך תו לא קנסו בנו אחריו, כי כבר זכו בו רבים מהפקר שהפקירוהו חכמים, ואין לומר אף בשעבר ועשה, אם לא הספיקו ב"ד להפקירו עד שמת, שמא כבר זכה בו בנו, למ"ד לא קנסו אחריו, דבכל מקום שאמר הפקר

14. שער ציון (תקלח' ז')

(ו) לבושי-שן, וכן מוכח ברמב"ם בפרק ז מהלכות יום-טוב הלכה ד, ולא קמור וקציעה שקתב בפשיטות להפך, דאם עבר וקציעה נמת שוב אין לבנו זכות בקנה דממילא כבר נעשה הפקר: (ח) פשוט בפוסקים: (ט) שלטי-גבורים בשם הרי"ז: (י) הנמוקיי"ס ורובנו ירחם בשם יש קשרשים: (יא) צ"ן קבאר הלכה: (ב) קנן-אברהם וש"א:

15. משנה ברורה (תקלח' כ')

שקבל עליו שלא לעשות [לבושין]: (כ) לא קנסו בנו אחריו. אדלעיל קאי, שקבר עשה אביו. ופשוט דדוקא אם עדין לא זכה בה אדם, אכל אם זכו בה בחייו, כבר נעשה שלהם ואין הכן יורשו; ואפשר עוד דאפלו עדין לא זכו בה, מפנין שקבר הפקירוהו, שוב אין הכן יכול לחזור ולזכות מצד ירשה, אלא הרי הוא כשאר כל אדם לנקטים אלו, והמחבר מירי שמת קדם שהפקירוהו: (כא) אם הוא דבר האבד. דכבר שאינו אכר פשיטא דאסור לבנו לעשות בחל-המועד. ואם עשה אביו כדבר שאינו אכר נמת, (י) יש אומרים דכנה קנסו גם לבנו אחריו שלא יהנה מהו, למאן דאמר דמלאכת חל-המועד אסור מן התורה, אכל הבית-יוסף ועוד כנה (יא) אחרונים קפקקין בנה:

א (א) סחורה אסורה. מפני (ב) הטרחה: (ב) על-מנת שיתנו לו זכו'. אפלו לא התנה שיתנו לו כמועד. ועין קבאר הלכה דאפלו אינו צריך לילך למקום אחר לחבצ, שהם באותה העיר, גם-כן אסור. דמה שקבל הסחורה מהם הוא ענין מקח וממכר, ונקט 'לילך' משום

16. הערות הגריש"א (מו"ק יב):

הסכמת הגאונים] דהקנס כולל שני עניינים. האחד, קודם שעשה שקנסוהו שלא יעשה, במועד כיון דהוי הפקר [ממילא] היאך יחזור להיות של הבן, וכעין שכתבו החוס' והשני בעבר ועשה שקנסוהו שמפקירין אותה ממנה. ולענין "בנו" דמסיק דלא קנסוהו בגיטין (מ"ד): בשטר שיש בו ריבית שקונסין אותו ואפילו לבנו ומשום דכבר זכה בו אחריו, הנה לענין דין הראשון [דהיינו במת קודם המועד] מובן הטעם שלא קנסו בנו אחריו, כיון דהבן לא כוון מלאכתו למועד, אך לענין דין השני הנ"ל [דהיינו בעבר ועשה ומלשון רש"י בד"ה מהו שיקנסו, הנה מתחלת דברי רש"י משמע דהאיבעיא הוא מלאכתו במועד ואח"כ מת] בזה נראה פשוט דאם מת אחר שהפקירו ממנו, בכהאי לענין מת קודם המועד, ומסוף הדבור של רש"י משמע דהאיבעיא היא [גם] לענין מת גוונא אין סברא שמכיון שמת יתבטל ההפקר אלא נראה פשוט בסברא דנשאר הפקר, האב אחר שעבר ועשה המלאכה, וכן משמע מפירש"י להלן בד"ה גברא, שפירש"י וכן נוטה דעת המ"ב ולפ"ז אם נרצה להעמיד הך איבעיא גם לענין דין השני הנ"ל שקנסוהו שלא ליהנות ממנו.

ל"ש זה אלא במת האב קודם שהפקירוהו ב"ד.

וכל זה שייך רק לפמש"כ המ"ב דאינו הפקר ממילא עד שיפקירוהו ב"ד, אבל לדעת ה"מור וקציעה" הנ"ל דהוי הפקר ממילא א"כ בע"כ כל האיבעיא היא רק על דין הראשון הנ"ל [דהיינו במת האב קודם המועד], דאילו במת האב אחר שעשה מלאכתו [א"ה, בגמ' בגיטין (מ"ד): שאמרו ואח"ל כיון מלאכתו במועד ומת לא קנסוהו אחריו דלא עבד איסורא, משמע דהאיבעיא היא במת האב קודם המועד, וכ"מ מהנמוק"י] כאן שכתב מהו שיקנסו בנו פירוש להניח המלאכה כך כדי שתאבד. אך המ"ב מדקדק מלשון המחבר דלא קנסו בנו גם לענין אם מת האב אחר שעבר ועשה מלאכתו במועד, ועיין בהגהות רעק"א על השו"ע שם ועיי"ע להלן מהג"ב לגבי חמץ בפסח ובהערות גיטין שם].

יב.-יב:

דף השבוע

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

יום שני ויום שלישי- בענין לבנות בית בשבת ע"י קבלנות ומה דינו אם עבר ובנה

מראה מקומות: תוס' הראש (מו"ק יב.) #1, טור שו"ע (רמד' א') #2, מאירי (מו"ק יב.) #3, רבינו ירוחם (נתיב יב' חלק יב') #4, מגן אברהם (או"ח שכה' לבי) #5, ערוך השולחן (תקמג' א') #6

יום רביעי ויום חמישי- בענין בעבודתיהו טרידי והיתר לרופא

מראה מקומות: נמו"י (מו"ק ו:) #7, שו"ת הרא"ש (כלל יט' סימן יב') #8, שו"ת שלמת חיים (אבן העזר סימן יא') #9, שו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סימן נד') #10.

יום ששי- בענין אם יש בישול עכו"פ בעשיית קפה

מראה מקומות: ערוה"ש (יו"ד קיג') #11, הערות הגריש"א (מו"ק יב:) #12, הרב אברהם רובין (כ"ע בית הלל תשס"ו) #13.

ענין א' בענין לבנות בית בשבת ע"י קבלנות ומה דינו אם עבר ובנה

1a. תוס' הראש (מו"ק יב.)

ברייטא דאין נותנין חיטין לתוך ריחיים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום, הוה בעי לאוקומי בפרק קמא דשבת⁵³ אפילו כב"ה, ומסיק התם דכב"ש אתיא ולב"ה שרי אע"ג דמיפרסמא למילתא. ואמרינן נמי⁵⁴ ופוסק עמו על מנת לשבות ואינו שובת דברי רבי, ורשב"ג פליג עליה ואמר אינו צריך לפסוק. מכל הני טעמי נראה שהגוי לא יניח קבלנותו בשביל ישראל.

והא דאמרינן הכא מקבלי קבלנות בתוך התחום אסור, נראה לר"ת כפירוש שני שפירש רש"י⁵⁵ דמיירי בימי אבלו. וחזן לתחום אינו ידוע וניכר שמלאכת האבל היא, הילכך מותר בשבתות וימים טובים דלא אזלי אינשי חזן לתחום, ובדליכא מתא דמקרבא להתם בתוך התחום. והא דקאמר אבל בחול המועד דשכיחי אינשי דאזלי אסור, לאו דוקא נקט חול המועד, אלא לרבותא קאמר, דאפילו בחול המועד שאין רגילות כל כך לילך ממקום למקום כמו בחול גמור, אפילו הכי אסור. אי נמי כדפירש רש"י הכי דאגב דנקט שבתות וימים טובים נקט נמי חול המועד. ובאבלות החמירו טפי מביום טוב, כדאיתא בריש פרקין, אמר רב שישא בריה דרב אידי זאת אומרת דברים המותרים בחול המועד אסורין בימי אבלו. אע"ג דרב אשי פליג עליה ואמר לא מיבעיא אבילות וכו', הא תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי. עד כאן דברי ר"ת⁵⁶.

של פלוני עושה מלאכה בימי אבלו והוה ליה כפרהסיא, ואע"פ שהיא בבית השותף, ודמיא לנעילת חנות.

[יב, א] אמר שמואל מקבלי קיבולת בתוך התחום אסור. האי קיבולת לאו בקבלנות דשדה איירי, דההיא אפילו בימי אבלו מותר לכתחילה כדאמרן⁴⁸, וכל שכן במועד, כדרב שישא בריה דרב אידי, ותניא כוותיה. ולא קיבולת דתלוש הוא, דהא אמרינן בבית אחר יעשה ואפילו בימי אבלו. ואפילו בשבת נמי מותר, כדאמרינן⁴⁹ בעורות לעבדן וכלים לכובס נכרי שכולן עם השמש מותרין. אלא בקבלנות דבנין איירי, שאם קיבלו אומנים גוים לבנות לו בית בערב המועד מותר לבנות במועד, דבנפשייהו קא עביד⁵⁰.

ור"ת⁵¹ התיר לישראל שיהו גוים בונין ביתו בשבת ע"י קיבולת. והביא ראיה מהא דאמרינן בסוף פרק קמא דע"ז⁵² דמותר להשכיר שדהו לגוי משום דאמרי אינשי גוי אריסותיה קא עביד, וכל שכן גבי בית דשרי מהאי טעמא. דאפילו בשדה שמשביחו הגוי בשבת שרי, וכ"ש בקיבולת דבית דאמרי גוי קבלנותיה קא עביד ושרי. ואע"ג דפליג ר' שמעון בן אלעזר התם ולית ליה אריס אריסותיה קא עביד, דסתם מתני' דהתם כוותיה. ועוד הביא ראיה מדשרו ב"ה ליתן עורות לעבדן וכלים לכובס נכרי עם חשיכה. וכי תימא דוקא היכא דלא מיפרסמא למילתא אבל מילתא דמיפרסמא אסיר, הא ליתא, דהא

1b. תוס' הראש (מו"ק יב.)

בגמ' דידן מי שחולק עליו, מניין לנו להתיר. הילכך כל קיבולת במחובר כבנין בית אסור. וגם ר"ת כשבנה ביתו לא סמך על הוראתו ואסור. ואף אם היה הגוי מנסר אבנים בשבת בביתו לצורך בנין הקיבולת אסור. דהא דקאמר בתלוש מותר אבל במחובר לקרקע אסור, איסורא דמחובר הוי דומיא דהיתרא דתלוש דלא שרי אלא בבית הגוי, ככי האי גוונא אסור במחובר, אבל קיבולת דתלוש שריא בביתו של גוי. מיהו אם נתן לגוי בגד לתקן לו מלבושין וגמרן בשבת או ביו"ט, אסור ללבושן אם לא נתקנו מאתמול שהיו ראויין ללבושן מביום, דהוה נולד. ואיכא דאמרי איהו לא עייל בגויה. מחמיר על עצמו היה, דהא מלאכת שבת שריא לערב בכדי שיעשו.⁵⁷

סיועי סייע בתיבנא בהדיהו. שהיה נותן תבן משלו לצורך הבנין, הילכך לא הוויא קיבולת ממש ואסיר.⁵⁸

שרשווי הוא דמשתרשי. פירוש סעודתן הן נוטלין ולא שכו אחר. על כרחך הנהו שמשין מלאכה המותרת היו עושין, כגון תיקון ספסלים ואסטבלאות,⁵⁹ ואפילו הכי דוקא שרשווי, אבל בשכר אסור. שמעינן מהכא דאסור לעשות בשכר אפילו מלאכה המותרת

ולא ישרו דבריו בעיני ר"י. דמה שהביא ראייה מעורות לעבדן וכלים לכובס נכרי אינה ראייה, דשאני התם שהוא בצינעא בכיתו של גוי. וכהאי גוונא מפלגינן לעיל כברייטא היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו בבית אחרים יעשו. ומריחים של מים אין ראייה לקבלנות, דהתם המלאכה נעשית ממילא ומותר ישראל ליתן החיטים לריחים מבעוד יום. ומה שהביא ראייה מההיא דע"ז דאריס אריסותיה קא עביד, אינה ראייה לקבלנות בתים, לפי שאין רגילות בשדה אלא אריסות וחכירות, אבל בנין בתים רובן ע"י שכירי יום, הילכך הרוואה אומר שכיר יום הוא.⁶⁰

וראייה דאסור, מירושלמי דפרק קמא דשבת,⁶¹ דתניא אומנין גוים שהיו עושין לישראל, בתוך ביתו אסור, בתוך בתייהם מותר. אמר ר"ש בן אלעזר במה דברים אמורים בקיבולת, אבל בשכר.⁶² אסור. במה דברים אמורים בתלוש מן הקרקע, אבל במחובר לקרקע אסור. בעיר אחרת בין כך ובין כך מותר. מהו בין כך ובין כך, אמר ר' אילא בין בתלוש בין במחובר, ובלבד בקיבולת. ר' שמעון בן ביסנא בשם ר' אחא בשבת ובאבל הלכה כר' שמעון בן אלעזר. וכיון שפוסק בגמ' דבני מערבא הילכתא כר' שמעון בן אלעזר, ולא מצינו

ט

בית חדש

אורח חיים רמד הלכות שבת

2. טור שו"ע (רמד' א')

דע"ז נשמו שלמד כן מאריקות שדה שקבל הגוי שלישי וכו' דישראל נהנה ממלאכת שבת ואפילו הכי שרי כיון שהמלאכה כולה מוטלת על הגוי והגוי אדעתא דנפשיה קעביד ואינו נשלומו כל שכן בקבלנות דבית שאין ישראל נהנה ממלאכת שבת דשרי מהאי טעמא נופייה דגוי אדעתא דנפשיה קעביד ור"י דמה ראיתו דשאני שדה מאריקות דכולי עלמא ידעי דאדעתא לאריקות קיימי וליכא למיסר משום מראית העין אבל בית שהרגילות הוא לשכור פועלים מדי יום יום יש לשכור משהי הרוואין שיאמרו דהפועלים שפירי יום וינהו וה"ל שלוחים של ישראל ולפי זה אם הפועלים עושים המלאכה מחוץ לתחום וגם אין עיר אחרת בתוך התחום של הפועלים ליכא איסורא דהוי כמילתא דלינעא והכי משמע מירושלמי יפוסק הלכה כרשב"א דנקיטולת מחובר אסור תוך התחום. ונראה לרבינו חם ליכא ראייה מהירושלמי דכיון דבתלמודא דידן סוף פרק זמא דע"ז משמע דקיימא לן כרבן שמעון כן נמליאל דשדה לאריקות קיימא ושרי דלא כרבי שמעון כן אלעזר דאוסר אם כן בקבלנות דבית מי דשרי נמכל שכן לרבן שמעון כן נמליאל כדפי' לרבינו חם

מתיר רבינו חם (ספר הישר שו"ע סי' ו'). התוספות (כא: ד"ה אריסות) והרא"ש (סי' כג) כתבו בספ"ק דעטדה וזה שלמד כן מאריקות שדה שחלק ישראל משביח ממלאכה ואפילו הכי שרי א"א כל שכן קבלנות שאין שנה לישראל כלל כמה שממחר לננות לו נשנה וכן כתבו עוד התוספות בס"ק דשבת (ח: ד"ה אין טמנין) אמנותין דאין טמנין עורות לעבדן והס' ז"ל דמו ראיותיו והעלו דלא דמי לאריקות דשדה דלעולם הוא רגילות לקבל שדה באריקות למחלה לשליש ולרביע אבל נבנין בית רגילות לשכור מדי יום יום והראשאי אינו אומר קבלנותיה עביד אלא שפירי יום וינהו דומה כמי שישראל מנהו לעשות לו מלאכה נשנה בן וראיה מירושלמי וגם מתלמודא דידן פרק מי שהפך (מועד קטן י"א:) וכמו שאכתוב בסמוך. וכתב חם התוספות והרא"ש והמרדכי (ע"ז סי' סמו, שנת סי' פ"א) שרבינו חם לא סמך על הוראתו כשננה ביתו, ונראה לי דמשום הכי לא כתב רבינו רבינו חם מפני ור"י אוסר אלא כתב היה מחיר רבינו חם כלומר מחלה היה מחיר רבינו חם אבל אחר כך כשנא מעשה לידו לא המיר [ב] (א):

3. מאירי (מו"ק יב).

אעפ"י שהקיבולת מותר מיהא חוץ לתחום, אדם חשוב ראוי לקדש עצמו אף במותר לו. וקיבולת עצמו המותר דוקא בשעושהו הגוי בשלו, כגון שהיה בונה את הבית בעציו ואבניו, ואין ישראל נתבע בדבר הצריך לבנין כ"ל⁴¹. אבל אם התנאי שיהא אחד מן הדברים הצריכים בבנין של ישראל, אפי' התבן, אסור. ומכל מקום אם נעשה מותר ליהנות בו לערב אף לאותו שנעשה בשבילו, וכל שכן לאחרים, כדן מי שאמ' לגוי לעשות לו מלאכה בשבת⁴², שאעפ"י שעבר ומכין אותו מכת מרדות, מותר ליהנות בו לערב אף לאותו שנעשה בשבילו, אחר שימתין בכדי שיעשו, ואין צריך לומר באחרים. בסוגיא⁴³ זו שנמנעו בכאן אחרים מליהנות בכיוצא בזה, ואמרו הטעם סיועי סייע בתיבנא בהדיהו, כלומר, מן הדין באו באיסורה, אין זה אלא שהקפידו עליו על שלא דקדק בדבר⁴⁴. וקצת חכמי צרפת⁴⁵ חדשו בהוראה זו דרך אחרת לאסרה מן הדין, והוא שכל מלאכה שעושה אותה הגוי משלו אפי' עשאה בשליחותו של ישראל, כגון אריגת בגד ועשיית כבש ובונה בית בעציו ואבניו, מותר לערב, שהרי המטלטלין יכול הוא לעכבם, ובקרקעו יכול הוא לייטול עציו ואבניו. אבל אם היה אפי' התבן של ישראל אסור לעולם, ואעפ"י שהמבשל לישראל בשבת של ישראל הוא (ד' מותר לערב, כמו שיתבאר במקומו, לא נאמרו הדברים אלא בשהישראל מבשל, ואין לחוש שמא ירגיל עצמו בכך, אבל גוי המבשל לצורך ישראל בשל ישראל אסור לעולם, ולישראל אחר מיהא מותר⁴⁶). והדברים נראין, אלא שגדולי המחברים⁴⁷ חולקים בה. וכן יראה לי⁴⁸ לומר שהמבשל בשבת אף לדעת המכשיר בה אין הדבר מתפרסם ואינו דבר המתקיים, אבל קרקע. שהוא דבר העומד ודבר המתפרסם, ראוי לאסור לעולם, בדמיון מה שאמרו (כ"אן) בתלמוד שבת⁴⁹ בגוים שעשו ארון וחפרו קבר בשבת, שלא יקבר בו אותו ישראל עולמית, ופירשוהו כשהקבר עומד באיסורטא⁵⁰ שהוא דבר המפורסם, אבל במקום אחר יקבור בו למוצאי שבת, והדברים נראין.

4. רבינו ירוחם (נתיב יב' חלק

ישראל שאמר לגוי לעשות מלאכה בשבת ועבר משום שבות אסורה לו אותה מלאכה לעולם ומשום קנסא⁴¹, כך דקדקו הפסקנין במציעא [פ' השוכר את הפועלים] (צ. מההיא דאבוה דשמואל דהני תורי דגנבו להו ארמאי ונגחין להון ושלח להו הערמה אתעבידא בהו אערימו עליהו ויזדבנון.

6. ערוך השולחן (תקמ"ג א')

המועד ולהתנות עמו שיעשה דווקא אחר המועד,

ג וכתב הטור, דאפילו בדיעבד כשנבנה הבית

ושינ"ב

באיסור ע"י אינו יהודי נכון להחמיר

חולק בזה. והן במשנ"ב (סק"ז ונשע"ט סק"ד) כתב דאם אי אפשר לו לעשות בצנעא מותר לו לעשות בפרהסיא כשאין לו מה לאכול כלל, אבל אם יש לו ורוצה שיהיה לו יותר בריח אין לו להקל בכל גווני בפרהסיא. ואן בביה"ל (סי' רמד ד"ה א) כתב דצ"ע אי יש להקל באופן שדרך כל העיר לבנות בקבלנות. וכן במשנ"ב (סק"ז ונש"י רמד ס"ק ט"ט) כתב דאם היה בקבלנות שרי לדור בו, ובשכיר יום שאסור מדינא, דעת המג"א שאסור מדינא לו לעולם ולאחרים בכדי שיעשו, ודעת הט"ז דאינו אסור מדינא אלא בכדי שיעשו.

שלא יכנסו בה. עכ"ל. כלומר מדינא מותר אבל נכון להחמיר [נ"ן], ויש מי שכתב דמדינא אסור [נ"ח (פ"ג)], ואינו כן [ט"ז (פ"ג)]. אבל כשנתן לו מלאכה בתלוש קודם המועד לעשותה במועד בתוך ביתו של האיניו יהודי ובקבלנות ולא ייחד לו מפורש שיעשנה במועד דווקא, מותר. ומותר ליתן לאינו יהודי כל מלאכה אפילו מחובר בקיבולת או בשכיר יום קודם

ענין ב' בענין בעבודתיהו טרידי והיתר לרופא

7. נמו"י (מו"ק ו:)

במשקל: אין מרביעין. חומצין בהמה נהבי עליה בהמה זכר: בכבוד. דעבודה היא ובפסולי המוקדשין. שהוממו ואע"פ שפד אסורין דעבודה וגויה דנפקא לן מן חוט ואכלת דמשתעי נפסולי המוקדשין: אי מדיירין. שמכניסין בהמות לעדר ושוכני שם צלילה ומזבלין שם ובכל לילה מסייעין את הדיר ממקום למקום עד שמוצא כל השדה: ואם באו נכרים מאליהן. לדייר שדה של ישראל שלא מדעתו ולא ק"ט עמהן מותר להגיתן ונתן להם שכר לאחר כך: ואין מסייעין אותן. את המדיירי שדה

מדיירין שדה בחולו של מועד פירוש אין מכניסין צאן לדיר ליטול את זבלם ואם באו מאליהן מותרין ואין מסייעין אותם ואין

מקברי קיבורת. פי' התי קבנות לאו קבנות דשדה הוא דהיא אפי' זימי אצלו מותר לכתלה כדלמין אס' היה אריס קודם לכן לשנה שעברה ולא קבנות דתלוש

אוחו במועד מותר דנכניסיהו קא עבדי דוקא חוץ לתחום דדוקא דליכא מתא דמקרא להתם להוא חוץ לתחום משום שיחדו בני אוחו מתא ויאלמו שכירים נינהו דוקא בשבת ויו"ט והא דלמרינן בגמרא דמר זוטרא צריה דרב נחמן דבני ליה אפדנא דקבולת חוץ לתחום וכו"ט ואע"פ"כ לא עאל לגויה שאני התם דלאו קבולת גמורה הוא משום דהוי שקלי חייבנא מצי חבנא דמר זוטרא והוא התבן שמעריבין צטיע הלצנים ושלח מדעתו בנו אוחו ציו"ט: בגמ' [דף יג.] משמע מעובדא דלצונגרי ריש גלותא דכל סיוע שאינו אלא הגאה בעלמא ואינה ניכרת בעלמא מותרת לעשות לכתלה בחולו של מועד לקבלנין ופי' אצונגרי נכרים אוכלי שלחנו והיו רודין על בעלי מלאכות למהרנ ופעמים היו מסייעין להם שמתוך שממליחין להם הריגין למלאכה וממהרים ושכרם של פועלים מתרבה בזה מ"מ הגי אצונגרי לא הו' שקלי אגרא אלא למזאז חן צעיני ריש גלותא עבדי ולפיכך אע"פ שהיו מצינו של ריש גלותא והמלאכה נמי היתה של ריש גלותא שרל להו' צריבא למעבד: **מקבריין** קיבורת. פירוש נותנין מלאכה לנכרי במועד כדי לעשות לאחר המועד ולא דוקא קבולת אלא אפי' לשכור שכיר וי"א דאף אס' יעשה הנכרי במועד א"ל למחות זידו כדלמרינן פ"ק דשבת [דף יג.] ופוסק עמו לשבות ואינו שובת: לא ישקול. כגון מטוה שנותנים לארוג מפני שהוא דרך חול: **אין מרביעין.** פי' אין אוחצין הבהמה להביא עליה זכר משום דליכא טירחא יתירל ומיהו בחול מותר דמשום פרייתא ליכא דבעצמיהו טרידי: לא בכבוד. אפי' בשאר ימות השנה דעבודה היא וכתיב לא תעבוד בצפור וגו': פסולי המוקדשין. קדשים שהוממו ואע"פ שנפדו אסורין בגויה ועבודה דכתיב מזבח ואכלת בשר מזבח ולא גויה בשר ולא חלב וי"מ אין מרביעין גורה שמה יגדל מהם עדרים ואחי לדי גויה ועבודה: ^אחמורתה שתבעה וכו'. שאם לא ירביעו עליה כשהיא מתאוה לזכר חלטין ותעקר ולא מתאוה עוד לעולם ודבר האבד הוא: ^בלבקרות. שאר הבהמות אין מרביעין אותן ממש צידים אלא מכניסין הזכרים והנקבות יחד בצקרות שהוא דיר שלהן והזכר יבוא על הנקבה מעצמו: אין מדיירין. שמכניסין בהמות לשדה ושוככות שם צלילה ומזבולת אותה וכל הלילה מטיילות ממקום למקום עד שמוצאת כל השדה ואסור אע"פ שאינו צידים מפני שגראה כמזבול והמזבול מתולדות זורע או חורש הוא: ואם באו נכרים מאליהן. לדייר שלא מדעתו של ישראל אין מסייעין אותן לדייר (ד) וכן אין מוסרין להם שומר לנעב

נמי היא דהוא הא אמרינן צבית אחר יעשה ואפילו זימי אצלו ואפילו בשבת מותר כדלמרינן פ"ק דשבת [דף יז:] צכלים לכובס נכרי וכו' עם השמש מותרין אלא בקבולת דבנין מיירי שאם קבלו אומנין נכרים את מלאכתו בערב מועד לבנות לו בית אע"פ שבנין אוחו במועד מותר דנכניסיהו קא עבדי דוקא חוץ לתחום דדוקא דליכא מתא דמקרא להתם להוא חוץ לתחום משום שיחדו בני אוחו מתא ויאלמו שכירים נינהו דוקא בשבת ויו"ט והא דלמרינן בגמרא דמר זוטרא צריה דרב נחמן דבני ליה אפדנא דקבולת חוץ לתחום וכו"ט ואע"פ"כ לא עאל לגויה שאני התם דלאו קבולת גמורה הוא משום דהוי שקלי חייבנא מצי חבנא דמר זוטרא והוא התבן שמעריבין צטיע הלצנים ושלח מדעתו בנו אוחו ציו"ט: בגמ' [דף יג.] משמע מעובדא דלצונגרי ריש גלותא דכל סיוע שאינו אלא הגאה בעלמא ואינה ניכרת בעלמא מותרת לעשות לכתלה בחולו של מועד לקבלנין ופי' אצונגרי נכרים אוכלי שלחנו והיו רודין על בעלי מלאכות למהרנ ופעמים היו מסייעין להם שמתוך שממליחין להם הריגין למלאכה וממהרים ושכרם של פועלים מתרבה בזה מ"מ הגי אצונגרי לא הו' שקלי אגרא אלא למזאז חן צעיני ריש גלותא עבדי ולפיכך אע"פ שהיו מצינו של ריש גלותא והמלאכה נמי היתה של ריש גלותא שרל להו' צריבא למעבד: **מקבריין** קיבורת. פירוש נותנין מלאכה לנכרי במועד כדי לעשות לאחר המועד ולא דוקא קבולת אלא אפי' לשכור שכיר וי"א דאף אס' יעשה הנכרי במועד א"ל למחות זידו כדלמרינן פ"ק דשבת [דף יג.] ופוסק עמו לשבות ואינו שובת: לא ישקול. כגון מטוה שנותנים לארוג מפני שהוא דרך חול: **אין מרביעין.** פי' אין אוחצין הבהמה להביא עליה זכר משום דליכא טירחא יתירל ומיהו בחול מותר דמשום פרייתא ליכא דבעצמיהו טרידי: לא בכבוד. אפי' בשאר ימות השנה דעבודה היא וכתיב לא תעבוד בצפור וגו': פסולי המוקדשין. קדשים שהוממו ואע"פ שנפדו אסורין בגויה ועבודה דכתיב מזבח ואכלת בשר מזבח ולא גויה בשר ולא חלב וי"מ אין מרביעין גורה שמה יגדל מהם עדרים ואחי לדי גויה ועבודה: ^אחמורתה שתבעה וכו'. שאם לא ירביעו עליה כשהיא מתאוה לזכר חלטין ותעקר ולא מתאוה עוד לעולם ודבר האבד הוא: ^בלבקרות. שאר הבהמות אין מרביעין אותן ממש צידים אלא מכניסין הזכרים והנקבות יחד בצקרות שהוא דיר שלהן והזכר יבוא על הנקבה מעצמו: אין מדיירין. שמכניסין בהמות לשדה ושוככות שם צלילה ומזבולת אותה וכל הלילה מטיילות ממקום למקום עד שמוצאת כל השדה ואסור אע"פ שאינו צידים מפני שגראה כמזבול והמזבול מתולדות זורע או חורש הוא: ואם באו נכרים מאליהן. לדייר שלא מדעתו של ישראל אין מסייעין אותן לדייר (ד) וכן אין מוסרין להם שומר לנעב

8. שו"ת הרא"ש (כלל יט' סימן

ישראל הניח צימו פתוח ויינו עומד בחלון שלא היה סגור וגוי הכניס וזנה צבית וסגר עליהם הדלת. אחר שיצא הגוי נכנס ישראל ואמר שמנא יינו כמו שהניחו. היין מותר ולא חיישין שמה שכשך בו, דבעצמיהו טרידי.

10. שו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סימן נד')

הנה בדבר אדם שבשעת תשמיש אינו יוצא ממנו הזרע ובשביל כך עברו קרוב לשמונה שנה מנישואיו ולא זכה לבנים, אבל מזדמן שבליילה בתוך שנתו מוציא זרע, והרופאים מומחים בענין זה אומרים לו שאין לו עצה אחרת אלא שצריך להכניס זרע זה הנמצא לתוך רחם אשתו, וכאשר למצא איזה רופא בלילה הוא דבר שאי אפשר, שואל מע"כ אם מותר הבעל כשהוא רופא

9. שו"ת שלמת חיים (אבן העזר סימן יא' יב')

למאי שכתב הבית שמואל (סימן כ' סק"א) בשם הרמב"ן בענין קריבה לעריות, דאסור אפילו שלא בדרך חיבה, לפי"ז יקשה על מה שהרופא ממשש הדופק וכדומה אפילו היכא דאפשר ברופא עכו"ם. ואולי צ"ל ע"פ הירושלמי שהובא בתוס' (סוטה י"ט ע"א ד"ה וכהן) דאין יצה"ר מצוי לשעה, ולא מצינו טעם דבעבידתיה טריד כי אם בראיה ולא בנגיעה.

תשובה: הנח להם לישראל, כי צריך היתר לרפאות ע"י אינו יהודי.

ענין ג' בענין אם יש בישול עכו"פ בעשיית קפה

11. ערוה"ש (יו"ד קיג')

כד כשגזרו חכמים על בישוליהם לא גזרו לא על כבוש שלהם ולא על מליח שלהם ולא על המעושן, כמו שכתב הרמב"ם בפ"ז דין י"ז וזה לשונו: דג (שמלחין) [שמלחין] עכו"ם ופירות שעששן עד שהכשירן לאכילה, הרי אלו מותרין. מליח אינו כרותח בגזירה זו והמעושן אינו כמבושל. עכ"ל. ולא הזכיר כבוש משום דאין זה מפורש בש"ס, דמליח מפורש בגמרא [נ"מ], ומעושן יש בירושלמי נדרים [נפ"י], וכבוש אינו מפורש, ומ"מ חד דינא אית להו דלא גזרו רב על בישול. ומ"מ נ"ל דטיגון הוי בכלל בישול לענין זה משום דגם בשבת הוה טיגון כבישול ממש, וסייג מצאתי לזה מהירושלמי שם ע"ש. ונ"מ מדוקדק לשון הרמ"א נסעיף י"ג, ודו"ק:

שבשכר כתבו הטעם משום ברכה, הא גם בפנאד"א בטל השומן להעיסה לגבי ברכה ומברכין עלה בורא מיני מזונות. וכן הרי אנו שותים הטיי בבתיהם מפני שעשב הטיי בטל לגבי המים, וכן מותר לשתות קאו"א ושקאלאד"א בלא חלב מפני שבטל להמים ואין לך ניכר גדול מזה. וכן כתב הפרי"ם נהימר הקאו"א והשקאלאד"א נטימן ק"צ סקי"י, וכן פסק נמשנת נאל עשק סימן ק"ה דגם ממנהג קדושים מותר ע"ש, וכן כתב הנ"ל היעב ר"ס ק"ד, וליט מאן דחש לה למה שכתב הפניס מאירות נח"נ סימן ס"ג הנילו הפמתי משונה שם, ודו"ק:

כא פנאד"א או פשטיד"א שאפאה עכו"ם אסורה, אפילו במקום שנוהגים היתר בפת של עכו"ם נאסר מפני השומן הנבלע בו שנאסר כשהוא בעין מפני בישולי עכו"ם. ואע"ג דהקמח עיקר ולמה לא יתבטל השומן להקמח, מפני שהשומן נראה וניכר לעין בתוך העיסה, ולא דמי לבצים שבסימן ק"ב סעיף כ' ע"ש. ולכן אם מפני השומן אין כאן איסור כגון שהיה כבר מהותך ומטוגן ואין בישול אחר בישול, מותר. וכן הדין בירקות ופירות הנאכלים חיים שבשולן עם בשר, אסורים מפני שהשומן של בשר נבלע בהם ונראה וניכר לעין ולא בטיל [ומיירי נשומן ונשר נשר], ודין זה כתבו הרשב"א (פתיק"ן כ"ג ע"ג, פתיק"ן ע"ג) והטור והשו"ע סעיף ג':

בה ו' כ"ב מותר לאכול דגים מלוחים שלהם, ואף אם בישלו אותם אח"כ מותר כיון שקודם הבישול היה ראוי לאכילה ע"י המליחה הוה כדבר שנאכל כמו שהוא חי. וזה לשון רבותינו בעלי

כג והתשובה לזה דלא דמי אכילה לשתיה, דהטעמים שנתבארו טעם הביטול וטעם הברכה אינו מועיל אלא בשינוי הדבר מעיקרו כמו בשכר וטיי וקאו"א שמשנה מאכילה לשתיה, משא"כ הפנאד"א הוא דבר אכילה וחשיבותו הוא מפני השומן כידוע, דעיסה אפויה בלא שומן אין בו שום חשיבות והשומן הוא דאחשביה, ועיקר שם פנאד"א או פשטיד"א הוא מפני השומן דבלא שומן מקרי לחם, ולכן כשניכר ונראה לעין אינו בטל, והוה כמו עירב דבר הנאכל כמו שהוא חי עם דבר שאינו נאכל והולכין אחר העיקר כמ"ש בסעיף י"ד, וה"נ עיקר החשיבות הוא השומן. ובצוקער לא שייך כלל בישולי עכו"ם מכמה טעמים, ובפרט שאינו כצורתו הראשונה לא במראה ולא בטעמו ואינו בגדר אכילה ושתייה כלל:

כד ודע דיש לי בדין זה שאלה גדולה, והרי כל רבותינו כתבו דלכן אין בשכר משום בישולי עכו"ם, דכמו דהתבואה בטילה להמים לענין ברכה דמברכין עליה שהכל, ה"נ בטילה היא לגבי איסור בישולי עכו"ם [ומ"ס פק אין מעמידין לא: ד"ה ומחייבין] ונ"ל שם (פ"י), והרי אין לך ניכר מזה והכל רואים שיש שעורים בהמים, וא"כ מי עדיף השומן שבהפנאד"א מהשעורים שבתוך השכר. ועוד, כיון

12. הערות הגריש"א (מו"ק יב):

איסור בישול, וכתבו האחרונים הנ"ל דמטעם זה יש להתיר גם בקאווע. והפנים מאירות כתב לחלוק על זה דהרי כבר תמה הב"ח (ק"יג) על דברי התוס' בע"ז הנ"ל בתרתי, א. שתוס' לא סמכו שם על טעם זה בלבד. ב. של"ש לברכות דכשאינן ניכר הפרי ונשתנה מבריייתו הרי"ז משתנה ברכתו. וז"ל הב"ח שם: ותימה דהלא התבואה עיקר ויש בו כזית בכדי אכילת פרס כדכתב הרא"ש גבי ביעור חמץ ואין ראייה מדמברכינן עליו שהכל כיון דנשתנה מבריייתו ואין התבואה בעין אלא טעמא דאין בשיכר משום בישולי נכרים דמתחלה לא גזרו על השכר. עכ"ל. (ולאחרים היריעה קצת, ע"י רשב"א ביצה ט"ז. ובהערת המהדיר שם).

ובאמת בסברא קשה סברת המתירין שאומרין דאזלינן בתר המים והקאווע בטל למים, (אך לדינא א"א לאסור אחר שהתירוהו גדולי האחרונים).

הא אמר שמואל בר יצחק אי"ר כל שנאכל כמות שהוא חי. ויש לדקדק אמאי לא פריך נמי מצד דאינו עולה על שולחן מלכים, ואפשר דמים חמים חשיב שפיר עולה על שולחן מלכים ובפרט כשיש בו תבלין או קפה. ועיין שאילת יעב"ץ משי"כ בזה. וכנראה היה לו גירסא אחרת בגמ'.

ולענין שתיית קאווע אם יש בזה משום בישולי עכו"ם, ב"פנים מאירות" כתב לאסור, ומשום שהקליות של הקאווע אינו נאכל כמות שהוא חי. אך דעת רוב האחרונים [היעב"ץ והחת"ס ומהרש"ם, ועוד אחרונים] להתיר וטעמם דאזלינן בתר המים והקאווע בטל למים. והפ"ח כתב להביא ראייה להתיר עפ"מ"כ התוס' בע"ז (ל"א:): סוף ד"ה ותרוייהו דיש טעם להתיר השכר דאין בו משום בישולי עכו"ם דכי היכי דהתבואה בטילה לגבי המים לענין ברכת שהכל נהיה בדברו ה"נ היא בטלה לענין

13. הרב אברהם רובין (כ"ע בית הלל תשס"ו)

אמנם צריך למודעי, שאחר מראשי האוסרים את משקה הקאווי שנעשה ע"י עכו"ם הוא הכנה"ג בהגהות כ"י, שהעיר ששמע שהארי"י הקרוש אסר את הקאווי, והדרכ"ח (שם אות ב) הביא חבל של פוסקים המסתמכים על ספר נגיד ומצוה שהביא שהארי"י ד"ל לא החמיר בזה רק לעצמו ולא לאחרים, ולא היה מוחה לאחרים, ויש סוברים שהארי"י אסר כן מצד הרין ולא רק לחומרא, ואחרים הכריעו רבשכת שא"א בענין אחר לוקחים מן העכו"ם, דהיינו שבשעת הדחק הם מקליין בבישול עכו"ם בקאפה, ויש שהחמירו גם בזה, עיי"ש באריכות הדברים. אבל כל זה אינו ענין לנידון דידן, דשם מיירי גם לגבי קליית הקפה שנעשה רק ע"י העכו"ם, משא"כ כאן מיירי כשנתינת המים ובישול הקפה נעשה ע"י ישראל. וסברת המתירים שתחת הקפה על אף שעשוי ע"י עכו"ם כל בישולו, רס"ל שאין בזה דין בישול עכו"ם, כמש"כ בשו"ת בית שלמה הנ"ל בחוץ רבריו וז"ל, דמה שפלפלו האחרונים לענין משקה הקאווי (קפה) אי אסור משום בישול עכו"ם אף שאין שותים גוף הקאווי (קפה) רק את המים שבישלו בו הקפה, עכ"ל. ולפי סברת המתירים משום ששותים את המים ולא את גוף הקפה, א"כ יש לחלק בין שתית קפה רגיל כפי שאנו שותים בזמנינו, שהוא ריבוי מים וקצת אבקת קפה, ובסיוסם השחיה נשאר קפה בתחתית הכוס, ורק על זה דיברו המתירים הנ"ל, אבל שתית קפה מרוכז שהעיקר הוא שתית הקפה עצמו, ורק כדי להקל את שתיתו מוהלים אותו בקצת מים כפי שנהוג בזמנינו בקפה אספרסו וקפה טורקי מרוכז שנוהגים להגישו בכוסיות קטנות מחמת ריכוזם החזק, או בנס קפה וכרוי ששותים את גוף הקפה, לכאורה אין צד להתיר אף לדעת המקילים משום בישול עכו"ם. ועכ"פ יש סיוע קצת מדברים אלו להתיר שתיית קפה רגיל שאינו מרוכז וכרוי כמטוסים באופן הנ"ל, אף שמתבשל ע"י גויים, ראין בה חשש בישול עכו"ם וכנ"ל. ובלבד שאין בכלים אלו בבירור גמור חששות של בליעות איסורים, וכן עצם כשרות הקפה אינה מוטלת בספק, דכיון שהוא זקוק לשחות את הקפה בנשיעתו, הרי לא גרע זה ממה שהתירו אחרים אף לדעת הארי"י הקרוש, ובפרט מה שהתירו בשבת וכנ"ל, וכן מה שהתירו כמה פוסקים לשתות קפה בבית עכו"ם בדרך של ארעי ולא בדרך של קבע, עיין בדרכ"ח קיג אות ב שהביא כמה מגדולי הפוסקים רכ"כ.

העולה מדברינו

קליית פולי קפה יש להקל למעשה ראין בו משום בישול עכו"ם, וכנ"כ יש להקל על עצם יצור אבקת הקפה כשאין בה חשש איסור שאכן אין בזה משום בישול עכו"ם.

קפה מרוכז שהעיקר הוא שתית הקפה עצמו ורק כדי להקל את שתיתו מוהלים אותו בקצת מים כפי הנהוג בזמנינו קפה אספרסו וקפה טורקי מרוכז שנוהגים להגישם לשותים בכוסיות קטנות, מחמת ריכוזם וכרוי, יש בו משום בישול עכו"ם.

קפה או נס שעיקר שתיתו הוא כריבוי מים, ומעט אבקת קפה או נס קפה וכרוי ובאבקת קפה בכנה"ג ובסיוסם השחיה נשאר בוך הקפה בתחתית ספל או כוס השחיה, וכרוי יש להקל למעשה בשעת הצורך ראין בו משום בישול עכו"ם עכ"פ כששותה בדרך של ארעי, והמיקל בזה יש לו להקפיד על הכלים שאין בהם בליעת איסור והקפה או הנס קפה או כל קפה מעובד אחר שמשמשים בו הוא כשר מצד עצמו, מ"מ הנוהגים להקפיד גם בזה אף כשעת הצורך (כשאין זה לצורך רפואה) משום בישול עכו"ם, ישרים הם דרכיהם ורצויים מעשיהם, להתקשר בקרושת המאכלים.